

їни ці зміни є небажаними, та сприймаються досить негативно, а з правової точки зору залишають чимало питань пов'язаних з модернізацією системи охорони зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів в Україні.

К. В. Плавшуда,

аспірант кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В МЕТАЛУРГІЙНОМУ КОМПЛЕКСІ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Сьогодні розвиток металургійної промисловості залежить в першу чергу від її спроможності запроваджувати у виробничі процеси технології, що забезпечують сучасний, а краще випереджаючий рівень конкурентоздатності. Зниження попиту суб'єктів господарювання на інноваційні розробки та відсутність відповідної дієвої мотивації підприємців, є чинниками, що призводять до значного відставання країни у технологічному розвитку від економічно розвинутих країн і до консервації у промисловості виробництв з більш низьким технологічним укладом. З метою підвищення конкурентоспроможності металургійні холдинги мають сформувати потужні науково-дослідні підрозділи, які б напрацьовували фундаментальні та прикладні дослідження. Акцент має бути зроблено також на використанні технологічного досвіду країн з розвинутою економікою, у яких інноваційна діяльність локалізується переважно у корпоративному секторі науки, про що свідчить великий обсяг витрат та кількість патентів, досліджень, а відтак і кількість задіяних наукових кадрів. Таким чином, ключовим завданням господарсько-правового регулювання є забезпечення засобами правового впливу випереджаючого за темпами впровадження інновацій. Результатом має стати створення спеціального правового режиму господарювання у гірничо-металургійному комплексі України.

Як відомо, чорна металургія, як базова галузь індустріального виробництва, технологічно представляє собою складний ланцюг видів виробництв, що опосередковують технологічно пов'язані етапи. До таких етапів належать виробництво феросплавів, виплавка електросталі, прокату, порошкова металургія, виробництво вогнетривких металів тощо. Крім цього сама номенклатура такої продукції передбачає застосування у виробництві названої кінцевої продукції різноманітних металургійних технологій.

Виплавка чорних металів сьогодні проводиться на комбінатах, під якими розуміють підприємства – суб'єкти господарювання, виробничий процес яких

складається з ряду взаємопов'язаних виробництв: доменного, сталеплавильного і прокатного. Заводи, що мають всі три виробництва, називаються підприємствами повного циклу.

Виплавку сталі здійснюють в мартенівських печах, в конверторах і електropечах. Разом з тим, недоліком плавки сталі в мартенівських печах є періодичність процесу плавки, складність обладнання, більш висока вартість виплавленої сталі.

Виробництво сталі в конверторах поступово витісняє її в мартенівських печах. Найбільший розвиток одержує киснево-конверторне виробництво сталі, так як додаткове використання кисню забезпечує різке підвищення продуктивності (на 40% і вище). Недоліком цього способу є підвищена витрата вогнетривів і високий угар металів.

Прокатка – найпоширеніший вид гарячої обробки сталі. До 90% всієї виплавленої сталі переробляють цим методом. При прокатці метал обжимають між двома валиками прокатного стану, що обертаються в різні сторони, в результаті відбувається обтиснення заготовки і збільшення її довжини і ширини. Після такої обробки можна отримати прокат різної форми і розмірів.

Виробництво сталі в електричних печах – найбільш досконалий спосіб отримання спеціальних і високоякісних сталей. На жаль, в Україні виробництво сталі в електropечах займає біля 4%, що порівняно зі світовою практикою (31%) є дуже низьким показником. Такий низький показник викликаний тим, що повне впровадження інноваційних технологій на металургійних підприємствах України є капіталомістким процесом, що не завжди вигідно власникам цих підприємств в короткостроковій перспективі. Для електроплавки характерний високий рівень виробництва сталі. Основна перевага сучасної електроплавки- висока продуктивність та екологічність.

Пріоритетом економічної політики держави у сфері гірничо-металургійного комплексу за сучасних умов має стати створення господарсько-правового стимулювання виробництва кінцевої продукції, господарсько-правове стимулювання виробництва металу для виготовлення продукції з великою доданою вартістю, господарсько-правове стимулювання застосування найбільш інноваційних видів виробництва сталі з урахуванням факторів якості, собівартості, екологічності.

Заходи у сфері інноваційної політики, також передбачають розроблення чітких правових механізмів регулювання інноваційної діяльності від створення інноваційних продуктів до їх впровадження у виробництво, які супроводжувались би заходами, передбаченими у державних програмних документах через впровадження правових механізмів взаємодії всіх елементів національної інноваційної системи, встановлення правових форм взаємодії суб'єктів наукової,

науково-технічної та інноваційної діяльності, з одного боку, та суб'єктів господарювання промислового сектору економіки з метою практичного використання нових знань і технологій та впровадження у виробничу сферу інноваційних продуктів. Окремими завданнями господарсько-правової політики є створення правового забезпечення становлення інноваційного ринку, встановлення контролю за дотриманням законодавчо встановлених вимог до здійснення інноваційної діяльності, забезпечення захисту прав та інтересів учасників локальних корпоративних інноваційних систем.

Проте слід зазначити, що перехід на будь-який новий більш досконалий етап виробництва потребує суттєвих інвестицій, що не завжди можуть бути залучені з огляду на стан вітчизняної економіки. Засоби інноваційної політики обов'язково мають бути поєднані із засобами інвестиційної господарсько-правової політики держави. Інвестиції є чинником стимулювання впровадження передових технологій та виходу металургії на шлях прогресивних технологічних зрушень. Разом з тим, інноваційні процеси в різних галузях національної економіки мають не тільки спільні риси реалізації у виробничих відносинах, але і суттєву їх специфіку. Так, зокрема в металургійній галузі інноваційно-інвестиційна політика має враховувати сучасний стан розподілу прав власності на відповідні активи, ступінь концентрації капіталу в галузі, рівень технічної відсталості існуючих основних фондів, руйнацію галузевої наукової інфраструктури тощо.

Загалом, основними цілями державної інвестиційно-інноваційної політики у галузі металургійного виробництва можна визначити:

1. Створення сприятливого правового режиму залучення інвестицій у розвиток галузі та здійснення виробничої та експортної діяльності.
2. Чітке законодавчо закріплене визначення кола пріоритетних металургійних технологій та необхідних форм концентрації ресурсів для їх впровадження у вітчизняну промисловість.
3. Формування та реалізацію науково-технічної державної програми у сфері металургійного виробництва з метою оновлення його технологічної бази та створення низки державних цільових програм в тих сферах, де залучення державних інвестицій є життєво необхідним.
4. Розробку та прийняття пакету нормативно-правових актів, що запроваджують спеціальні режими інноваційного інвестування в металургійне виробництво.
5. Встановлення заходів державної патентної підтримки вітчизняних суб'єктів господарювання в металургійній галузі.
6. Розробку правових заходів стимулювання створення або відродження в межах структур вітчизняних металургійних холдингів власних науково-технічних дослідних підрозділів.